

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

LOTYNŲ KALBOS IR ANTIKOS KULTŪROS DALYKO MOKYTOJŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMA

Antikos kultūros pažinimo užduočių kūrimas pagal pasiekimų lygius

Agnė Ingelevičienė, Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijos lotynų kalbos mokytoja
metodininkė

Doc. dr. Audronė Kučinskienė, VU Klasikinės filologijos katedra

Antikos kultūros pažinimas

Šią sritį sudaro Antikos kultūros reiškinių supratimas ir antikinių realijų refleksija dabarties kontekstuose. Mokiniai susipažįsta su antikinio pasaulio geografija ir istorijos faktais, aptaria Antikos kultūros realijas, svarbiausias Antikos asmenybes, analizuoja antikines etines ir estetines nuostatas ir jų recepciją, ugdomi gebėjimą atpažinti antikinius kultūros simbolius ir stereotipus šiuolaikiniame pasaulyje. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai: C1–C2

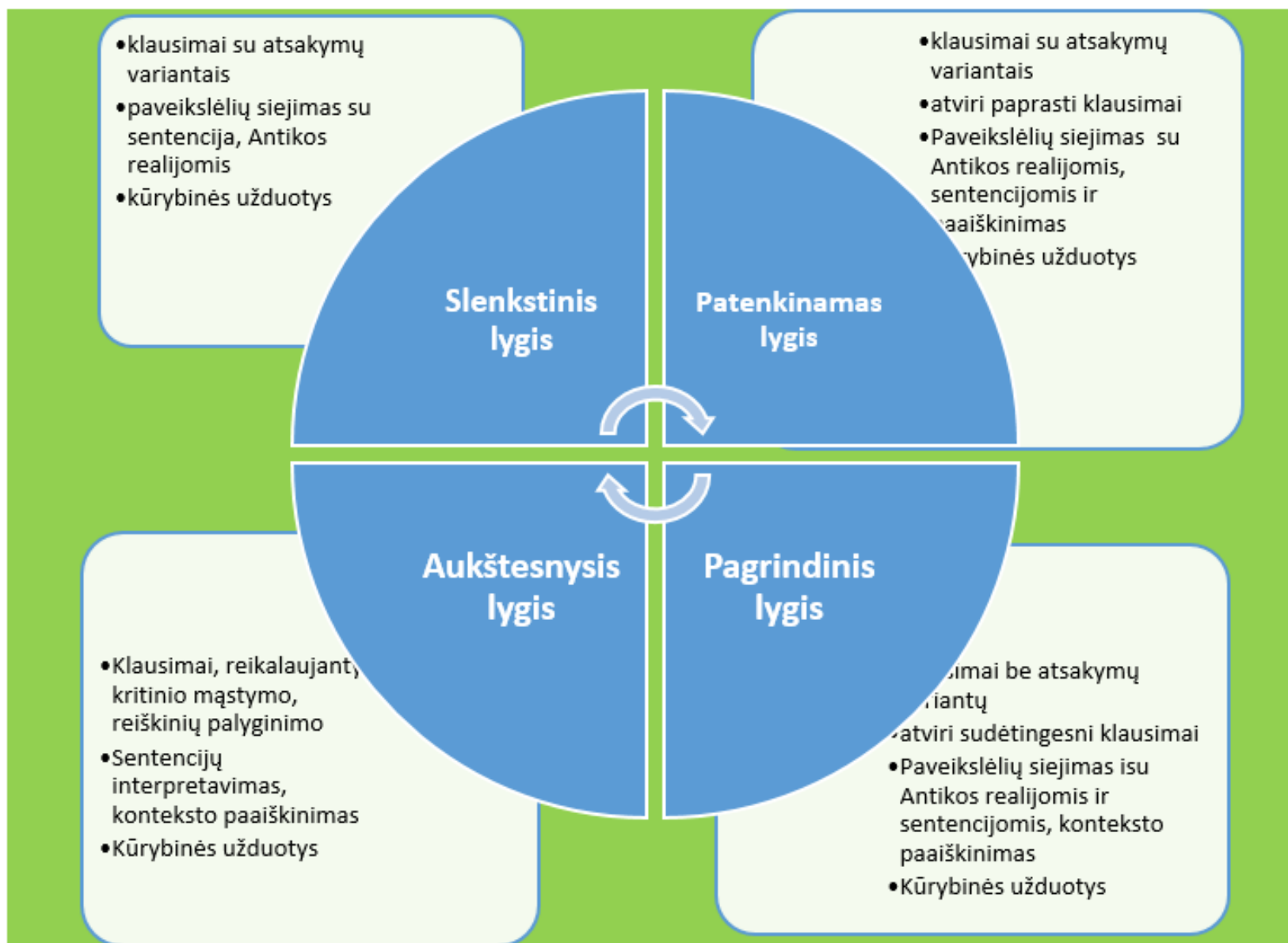
C1. Antikos kultūros reiškinių supratimas

Klasių koncentrai	Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
III–IV gimnazijos klasių koncentras	Fragmentiškai apibūdina kai kurias Antikos kultūros realijas skaitydamas lotyniškus tekstus ir sentencijas (C1.1.1). Minimaliai aptaria kai kurias Programoje minimas Antikos asmenybes (C1.2.1). Įvardija kai kurias antikines etines ir estetines nuostatas (C1.3.1).	Aptaria dalį Antikos kultūros realijų nagrinėdamas įvairius lotyniškus tekstus ir sentencijas (C1.1.2). Bendrais bruožais aptaria svarbiausias Programoje minimas Antikos asmenybes ir jų veiklą (C1.2.2). Analizuoja kai kurias antikines etines ir estetines nuostatas (C1.3.2).	Aptaria Antikos kultūros realijas nagrinėdamas įvairius lotyniškus tekstus ir sentencijas (C1.1.3). Papasakoja apie svarbiausias Programoje minimas Antikos asmenybes ir nusako jų veiklos reikšmę (C1.2.3). Analizuoja antikines etines ir estetines nuostatas ir jų recepciją (C1.3.3).	Aptaria Antikos kultūros realijas nagrinėdamas įvairius lotyniškus tekstus ir sentencijas įvairiuose kontekstuose (C1.1.4). Išsamiai papasakoja apie svarbiausias Programoje minimas Antikos asmenybes, paaiškina jų veiklos reikšmę ir poveikį Europos kultūrai (C1.2.4). Analizuoja antikines etines ir estetines nuostatas ir jų recepciją Antikos ir šiuolaikinėje kultūroje (C1.3.4).

C2. Antikos realijų refleksija dabarties kontekstuose

Klasių koncentrai	Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
III–IV gimnazijos klasių koncentras	<p>Atpažįsta kai kurias mitines aliuzijas literatūros ir meno kūrinuose (C2.1.1).</p> <p>Minimaliai aptaria kai kuriuose kontekstuose vartojamas lotyniškas sentencijas ir posakius (C2.2.1).</p> <p>Nurodo kai kurias Antikos kultūros simbolius ir stereotipus dabarties kultūroje (C2.3.1).</p> <p>Nurodo kai kurias Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros reiškinius, susijusius su Antikos paveldu (C2.4.1).</p>	<p>Atpažįsta dalį mitinių aliuzijų literatūros ir meno kūrinuose ir kai kurias jų pakomentuoja (C2.1.2).</p> <p>Aptaria kai kuriuose kontekstuose vartojamas lotyniškas sentencijas ir posakius, paaiškina jų etinę mintį (C2.2.2).</p> <p>Aptaria kai kurias Antikos kultūros simbolius ir stereotipus dabarties kultūroje (C2.3.2).</p> <p>Aptaria kai kurias Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros reiškinius, atsižvelgdamas į Antikos paveldą (C2.4.2).</p>	<p>Atpažįsta ir komentuoja mitines aliuzijas literatūros ir meno kūrinuose (C2.1.3).</p> <p>Aptaria įvairiuose kontekstuose vartojamas lotyniškas sentencijas ir posakius, paaiškina jų etinę mintį ir socialinį kultūrinį kontekstą (C2.2.3).</p> <p>Svarsto apie Antikos kultūros simbolius ir stereotipus dabarties kultūroje (C2.3.3).</p> <p>Aptaria ir vertina Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros reiškinius, atsižvelgdamas į Antikos paveldą (C2.4.3).</p>	<p>Atpažįsta ir tinkamai komentuoja mitines aliuzijas įvairių laikotarpių literatūros ir meno kūrinuose (C2.1.4).</p> <p>Išsamiai aptaria įvairiuose kontekstuose vartojamas lotyniškas sentencijas ir posakius, argumentuotai paaiškina jų etinę mintį ir socialinį kultūrinį kontekstą (C2.2.4).</p> <p>Argumentuotai svarsto apie Antikos kultūros simbolius ir stereotipus dabarties kultūroje ir interpretuoja jų recepciją įvairiuose kontekstuose (C2.3.4).</p> <p>Aptaria ir argumentuotai vertina įvairių laikotarpių Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros reiškinius, atsižvelgdamas į Antikos paveldą (C2.4.4).</p>

Antikos kultūros užduotys pagal pasiekimų lygius

1. Užduočių pavyzdžiai. Išnagrinėkite šaltinius. Atsakykite į klausimus. (Aukštesnysis lygis, C2.4.4).

Nagi pažvelk į šią gausybę žmonių, kuriai vos pakanka neapbrėptą Romos miesto stogų; didžioji tos minios dalis yra atskirta nuo tėvynės. Jie suplaukė iš *municipijų ir savo gimtųjų kolonijų, galima sakyti, iš viso pasaulio. Vienus atvedė garbės troškimas, kitus – būtinybė atlikti valstybines pareigas, trečius – paskirta pasiuntinystė, ketvirtus – prabanga, ieškanti patogios ir ydomis gausios vietos pasireikšti, penktus – laisvųjų mokslų troškimas, šeštus – reginiai; vienus patraukė draugystė, kitus – verslas, randantis Romoje daug progų veržlumui parodyti; [vieni pardavimui atsigabeno grožį, kiti iškalbą – visokio plauko žmonių subėgo į Romą, iškeliančią didelę kainą tiek dorybėms, tiek ydoms.] Įsakyk, kad visi jie būtų pašaukti vardu, ir paklausk kiekvieno, kas tik ateis: „Iš kur esi kilęs?“ Pamatysi, kad didesnioji dalis palikusi savo gimtines atvyko į didžiausią ir dargi gražiausią, tačiau jiems svetimą miestą.

Seneka, iš laiško motinai Helvijai (vertė Paula Kovaliova)

64 metais Romos gyventojų skaičius siekė apie 1 milijoną- tai buvo pats didžiausias vakarų pasaulio miestas iki Londono 1800-aisiais. Visi šie žmonės gyveno palyginus mažame mieste, didžiausią dalį teritorijos užėmė šventyklos, imperatoriaus rūmai, forumai, teatrai, cirko arenos bei turtingųjų ir galingųjų namai. Dauguma gyventojų telkėsi tankiai apgyvendintuose kvartaluose, Subura tikriausiai buvo vienas žymiausių iš jų. Čia daugybė žmonių gyveno susigrūdę daugiaaukščiuose daugiabučiuose, kur gyventojų tankumas buvo didesnis nei šių dienų Londone ar Niujorke.

Užduočių pavyzdžiai. Atsakykite į klausimus:

1. Kaip tu manai, kokią nuomonę Seneka perteikia apie atvykėlius į Romos miestą?

2. Palyginkite Romos gyventojų sudėtį ir gyventojų skaičių su savo miestu.

- Migracija į Romą
- Roma viliojo žmones iš visos imperijos-nuo artimų Italijos regionų iki tolimesnių imperijos kampelių (dabartinės šiaurės Afrikos, Ispanijos, Vokietijos, Britanijos ir Turkijos). Turtinguosius čia traukė politinės karjeros perspektyvos, o nepasiturintieji greičiausiai atvykdavo tikėdamiesi nemokamos pašalpos grūdais, kurią dalindavo imperatorius. Vis tik didžiausią imigrantų skaičių sudarė vergai, kurie būdavo atgabunami į miestą pirkimo ir pardavimo tikslais. Daugiau nei pusė atvykstančiųjų į Romą buvo vergai ir jų skaičius sudarė beveik trečdali visų gyventojų skaičiaus. Sunku būtų tiksliai nustatyti procentais, kokią dalį visų Romos gyventojų sudarė „užsieniečiai“: paskaičiavimai svyruoja nuo 6 iki 30 procentų. Nereikia pamiršti, kad imigrantų palikuonių skaičius būtų buvęs dar didesnis. Senekos laiškas įrodo, kad kai kurie romėnai manė mieste buvus didžiulius skaičius užsieniečių atvykėlių, tačiau vis dėl to nepanašu, kad jie būtų bent kiek prartę prie gyventojų skaičiaus daugumos.
- Daugiakultūris miestas?
- Nors daugelis žmonių atsikėlė į Romą iš kitur, sunku pasakyti, kiek daugiakultūris šis miestas atrodytų šiuolaikinio stebėtojo akimis. Tarp Romoje gyvenančių imigrantų klestėjo įvairios kultūrinės ir religinės praktikos iš visų imperijos sričių, o Romėnai, kokios jie bebūtų kilmės, mielai priėmė naujas tradicijas ir religijas. Etninė ir geografinė gyventojų kilmė buvo mažai kur fiksuojama, kas rodo, kad tai neturėjo nei ypatingos svarbos, nei buvo savojo identiteto suvokimo dalis. Tačiau kiek imigrantai ir jų palikuonys jautėsi svetimais ar puikiai įsiliejo į daugiakultūrį tautų katilą, beveik neįmanoma įvertinti.
- https://hands-up-education.org/suburani_full/activebooks/activebook.html?c=1

Svarsto apie Antikos kultūros simbolius ir stereotipus dabarties kultūroje (pagrindinis lygis C2.3.3).

2.Užduočių pavyzdžiai.

v. Išverskite šūkį, įrašytą ant Vilniaus universiteto observatorijos sienos: *hinc itur ad astra*.

- a. šitaip kylama į žvaigždes
- b. iš čia kylama į žvaigždes
- c. čia einame į žvaigždes
- d. iš čia ateina žvaigždės

Kokio miesto antikinė moneta čia parodyta? Apibūdinkite, kokie ženklai leidžia atpažinti?

Aptaria įvairiuose kontekstuose vartojamas lotyniškas sentencijas ir posakius, paaiškina jų etinę mintį ir socialinį kultūrinį kontekstą (pagrindinis lygis C2.2.3).

3. Užduočių pavyzdžiai.

1. Čia pateiktos ištraukos iš Vaižganto laiškų¹, kuriuose autorius pavartojo apačioje surašytus lotyniškus posakius. Pagal prasmę įrašykite juos į atitinkamus sakinius.

Pvz.: Sub secreto prisipažinsiu Tau, kad aš imu pinigų turėti

- i. Reprezentatyvus valstybės suorganizavimas – tai yra _____ šioje gadynėje.
- ii. 7 daiktai guli pas mane; juos įduosiu Užsienio reikalų ministerijai, kad _____ į Paryžių nugabentų.
- iii. Norėčiau Dėdę dar užangažuoti kaipo _____ vienam reikalui.
- iv. Jau buvo komisija patikrinti Tavo sklypo riboms. Tave atstovavau aš, o mane Rimkus... Gelžines štangas įvarė _____.
- v. Tai geriau bus, kad jis pats apie tai Tau laiku paskelbtų ir gautų Tavo _____.
- vi. _____ – paskui kada nors. Jūsų kun. Juozas
- vii. Dėl garažo – _____; tau gyventi, tau ir patogumų ieškot.
- viii. _____, kada ir kam privatinis laiškas gali nusverti daugiau, neg ištisa aplaižyta disertacija.
- ix. ...aš manau, kad Lietuvoj kas gyja, pagyja, o kam laikas, tas ir be specialistų keliauja _____.
- x. Galop, prasirgęs 1½ metų namie, šiaip taip išėjau seminariją; tretį, sunkųjį kursą net _____ dievai žino, už ką.

Sub secreto, spiritus movens, De cetero, Quis scit, pro aeterna rei memoria, cum eximia laude, Sub secreto, data occasione, placet, ad patres, conditio sine qua non, fiat voluntas tua